

Yttrande över remiss från Näringsdepartementet angående Naturvårdsverkets förslag till jakttider (N2020-01735-FJR)

Sammanfattning

- Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, anser att remissen utgör ett väl genomarbetat förslag, som i sina huvudsakliga delar presenterar goda och välgrundade avvägningar.
- Resursperspektivet, där jaktbara viltstammar kan och får beskattas hållbart för nyttjande eller för att främja andra intressen i landskapet, bör vara grundprincipen för en viltstrategi.
- Vid nästa översyn rekommenderar SLU att forskningen tillfrågas om de biologiska ramarna i den inledande processen.
- Vid beslut om huruvida en art ska anses jaktbar, samt vilka jakttider och jaktmedel som ska tillämpas, måste olika intressen vägas mot varandra. Avvägningarna ska göras inom förvaltningen och ytterst politiken, men måste vila på en god vetenskaplig kunskapsgrund när det gäller vilka konsekvenser jakt eller avsaknad av jakt skulle få.
- För några arter har olika delar av SLU olika åsikt. Dessa redovisas under specifika åsikter.
- SLU välkomnar generellt den harmonisering av många olika regler som det liggande förslaget innebär. Det förenklar för jägaren att göra rätt. Samtidigt måste värdet av en harmonisering vägas mot andra biologiska hänsyn.
- SLU anser att jakttider bör ta hänsyn både till effekter på populationsnivå och till effekter för individen för en god jaktetik.
- Allmänna jakttider bör så långt det är möjligt inte omfatta perioder då viltet är sårbart, såsom parnings- dräktighets- och uppfödningstider. Detta gäller även hundträning. Riskerna vid avsteg från detta behöver undersökas mer ingående.

- Generellt anser SLU att skydds jakt på enskilda initiativ enbart bör användas för vanligt förekommande arter, och när allmän jakt inte förmår hantera problem.
- Förvaltning av flyttande arter ställer särskilda krav på samordning mellan länder. SLU anser att Sverige och Naturvårdsverket (NV) måste prioritera framtagande av gemensamma förvaltningsplaner för berörda arter; det är en del av Sveriges internationella åtaganden.
- SLU anser att ett rapporteringssystem för skydds jakt bör införas. Vidare bör införande av ett rapporteringssystem för all avskjutning där plats och tidpunkt anges för fällda vilt. Resultat från ett sådant system skulle stärka förvaltningen och göra det lättare att uttala sig om effekter av olika jakttider eller -åtgärder framgent.

Generella synpunkter

Allmänt

SLU anser att resursperspektivet, där jaktbara viltstammar kan och får beskattas hållbart för nyttjande eller för att främja andra intressen i landskapet, bör vara grundprincip för en viltstrategi. Självfallet ska så ske med god etik, vilket bland annat säkerställs genom ändamålsenliga jakttider som utgår från biologiska rammar och konsekvenser för det jagade djuret.

Vid nästa översyn rekommenderar SLU ett omvänt förfarande, där forskningen tillfrågas om de biologiska ramarna i den inledande processen. Därmed undviks åtminstone delvis att förslag som faller utanför ramarna läggs fram inom beredningsgruppen utan att man är medveten om det. Med detta sagt anser SLU att remissen bygger på väl genomarbetade förslag, som i sina huvudsakliga delar presenterar goda och välgrundade avvägningar.

SLU välkomnar generellt den harmonisering av många olika regler som det liggande förslaget innebär, såväl när det gäller tid på året som tid på dygnet. Det förenklar för jägaren att göra rätt. Dock behövs möjligheter till avvikelser och man behöver ta höjd för skillnader mellan arters biologiska förutsättningar.

Förvaltningen av flyttande fåglar kompliceras av att samma population påverkas av förvaltningsåtgärder, inklusive jakt, i flera länder. I en del fall finns en häckande population i Sverige, medan individer från en population som häckar i ett annat land utgör den rastande och/eller övervintrande populationen. I och med att svensk avskjutningsstatistik samlas in på jaktårsbasis saknas information om under vilken del av jakttiden individer fälls. Därmed är det i en del fall svårt att säga om det är den häckande eller den rastande populationen som beskattas. Vidare är det svårt att uttala sig om vilka konsekvenser en utökad, eller begränsad, jakttid skulle få på avskjutningen. SLU anser att Sverige bör överväga att gå över till en löpande rapportering av avskjutning under jaktåret, med angiven tid och position för fällda individer. Finland har ett sådant system, som förefaller fungera väl. Ett nytt system skulle försvåra jämförelser med historiska data, men det kan avhjälpas genom att befintligt system körs parallellt med ett nytt system under en övergångstid. Ett

system med löpande rapportering skulle uppfylla AEWA:s önskemål om rapportering inom två veckor från att en individ fälls. Samtidigt skulle avgöranden vid framtida översyner av jakttider förenklas. Detta bör utredas i särskild ordning.

Redan nu bör det kommuniceras tydligare att antal vilt fällda under skydds jakt på enskilda initiativ ska rapporteras enligt samma principer som annan avskjutning och SLU instämmer med Naturvårdsverket om vikten av att ett sådant rapporteringssystem är på plats innan nya arter eller utökade jakttider kommer på fråga för skydds jakt på eget initiativ. Vidare bör det tydliggöras att årliga sammanställningar av antal fällda vilt efter myndighetsbeslut ska genomföras av länsstyrelserna och rapporteras in till Naturvårdsverket.

Arter kan minska av en mängd olika anledningar, ibland från en jämförelsevis hög nivå. Ett exempel var den extremt täta rådjursstammen under nittio-talet, som i stor utsträckning var en följd av rävska-bben och minskad predation från räv. Även om stammen minskat med minst två tredjedelar är den stark och jaktbar; rådjuret är dessutom en viktig jaktlig resurs, samtidigt som det finns ett behov av att reglera stammen för att minska viltolyckor och skador på skog. Ett annat exempel är att ejdern föreslagits öka under 60-80 talen, som en följd av övergödningen, för att sedan minska igen. SLU anser inte att en minskande population i sig behöver utesluta jakt, men att en vikande populationstrend är en av de faktorer som måste vägas in vid revideringen av jakttider. Fågeldirektivets generella skrivningar ska här ses som vägledande.

Rödlistans funktion är att beskriva utdöenderisken för olika arter, samt faktorer som påverkar den. SLU anser inte att en rödlistning av en art med automatik innebär att arten inte bör anses som jaktbar. Denna grundprincip gäller såväl däggdjur som fåglar. Dels bör hänsyn tas till om jakt anses vara en faktor som bidragit till rödlistningen, dels kan jakt vara en åtgärd som syftar till att minska populationer av vanligt förekommande arter.

SLU anser att den biologiska nyttan med det av EU stipulerade uppdraget att bekämpa invasiva arter bör utredas. Vissa främmande arter kan orsaka stor biologisk såväl som ekonomisk skada och bör därför bekämpas, men främmande arter kan även upprätthålla eller komplettera viktiga ekosystemfunktioner som försvunnit eller modifierats av människan genom vår utarmning av artdiversitet och landskap. Därmed är det viktigt att klassningen som invasiv bygger på ett tillräckligt kunskapsunderlag.

För varje främmande art bör därför jakttider utformas så att de eventuella negativa effekterna på inhemska arter minimeras. Jägare bör generellt ha verktyg i form av väl tilltagna jakttider för att på eget initiativ ha möjlighet att förhindra eller begränsa spridningen av främmande arter, såvida det inte är säkerställt att de inte påverkar inhemska arter negativt eller att det finns kompenserande ekosystemtjänster.

SLU anser att Naturvårdsverket vid beslut om jakttidsändringar både behöver ta hänsyn till arternas biologiska förutsättningar och konsekvenser för det jagade djuret. Naturvårdsverket skriver att: "En utgångspunkt för jakttidsöversynen är att vilt inte ska jagas under parnings- och uppfödningstidperioder. När det är motiverat utifrån samhällets behov av avskjutning för att minska skadeproblematik, kan principen behöva åsidosättas." SLU anser att denna utgångspunkt är mycket viktig och att ifall sådana principer behöver åsidosättas, bör det göras restriktivt. Detta bör ske baserat på ett vetenskapligt underlag som beskriver riskerna för viltet. Exempelvis så kan, enligt Naturvårdsverkets konsekvensanalys, en jaktstart efter vildsvin 1 augusti innebära att jakt sker vid varma temperaturer och påverkan av hund på annat vilt med ännu icke självständiga ungar. Naturvårdsverket bedömer att samhällsnyttan väger mer än ev. konsekvenser av samhällsnyttan. SLU menar att detta är ett exempel då det saknas en riskanalys avseende effekterna på jagade viltet. Naturvårdsverket menar vidare att "Ur ett biologiskt perspektiv vore det önskvärt med harmoniserade jakttider där ingen jakt och jaktträning med hund tilläts under någon av klövviltens reproduktionsperioder eller innan någon av deras avkomor är självständiga." Överlag motiverar Naturvårdsverket begränsningen av jakttider med att de ska orsaka så lite störning som möjligt för viltet. SLU instämmer i detta, men anser att effekterna av jakt och jaktträning med hund på vilda djurs välfärd behöver studeras ytterligare. Såväl tiderna för jakt som för jaktträning bör anpassas till resultaten. Om exempelvis yngeltid förhindrar jakt på en art bör det även förhindra jaktträning på samma art.

Generellt anser SLU att skydds jakt på enskilda arter enbart bör användas för vanligt förekommande arter, och när allmän jakt inte förmår hantera problem.

SLU anser att risken för att förväxla arter vid jakt på fågel behöver belysas och kan behöva tas i beaktande vid beslut om jakttider, i enlighet med förslagen.

SLU välkomnar förslaget att inskränka jakt på fågel under dygnets mörka timmar för att minska risken att fel art fälls, i enlighet med förslagen.

Stöd respektive invändningar mot enskilda förslag tas upp nedan under specifika kommentarer. I några fall utgör invändningarna sådant som SLU anser absolut bör ändras.

Specifika synpunkter

Allmän jakt

5. LÄNSSTYRELSEN FÅR MEDDELA FÖRESKRIFTER ELLER BESLUT OM BEGRÄNSNING

SLU tillstyrker att länsstyrelserna får fatta beslut om begränsning enligt förslaget.

6. ALLMÄN JAKT

6.5. Utgångspunkt jakten ska anpassas efter tillgången på vilt 56

SLU anser att denna punkt enbart fokuserar på populationsreglering i syfte att minska ekosystemtjänster. Viltet erbjuder även viktiga ekosystemtjänster och utgör ofta en värdefull resurs. Det bör därför även betonas att jakt ska bedrivas hållbart, delvis i syfte att slå vakt om viltets ekosystemtjänster.

6.6. Utgångspunkt regionaliserade beslut 57

SLU stödjer tanken på en harmonisering av jakttider mellan landsdelar och län, men vill samtidigt trycka på betydelsen av att anpassa jakten efter lokala och regionala förhållanden. Nationella förvaltningsplaner har ett begränsat och huvudsakligen kvalitativt värde, jämfört med regionala och lokala planer.

6.7. Utgångspunkt harmonisering och flerartsförvaltning 58

SLU välkomnar ambitionen att anpassa jakttider så att flerartsförvaltning förenklas.

6.10. Utgångspunkt för jaktstart i gränsälvsområdet i Norrbottens län 59

SLU tillstyrker förslaget.

7. ALLMÄN JAKTTID, HARE

SLU välkomnar att jakttiderna för skogs- och fälthare harmoniseras, samt att det tas fram en förvaltningsplan för de två arterna. Dock anser SLU att det två arterna bör benämnas med sina artnamn, snarare än ”harar”, på samma sätt som ”hjortar” inte bör användas som gemensam benämning för dov- och kronhjort. Delar av SLU ser dock en problematik med ett senareläggande av jaktslutet på fälthare till 28 (29) februari i hela landet, då den första kullen kan födas i februari.

8. ALLMÄN JAKTTID, BÄVER 63

SLU tillstyrker.

9. ALLMÄN JAKTTID, RÖDRÄV 65

SLU tillstyrker.

10. ALLMÄN JAKTTID, ILLER 67

SLU tillstyrker, men vill påpeka att iller saknas i den alpina regionen.

11. ALLMÄN JAKTTID, SKOGSMÅRD 68

SLU tillstyrker en tidigareläggning av jakttiden för mård, för att möjliggöra jakt i andra syften än att få en optimal skinnkvalitet.

12. ALLMÄN JAKTTID, GRÄVLING 70

SLU tillstyrker en förkortad jakttid, men vill betona att det är viktigt att kunna jaga grävling så nära häckningssäsongen som är etiskt möjligt för att begränsa predation på markhäckande fåglars bon och ungar.

13. ALLMÄN JAKTTID, VILDSVIN 71

SLU tillstyrker och välkomnar särskilt att hondjur som åtföljs av kultingar

fredas. Det förekommer dock att årsungar föder ungar; därmed bör det tydliggöras att "Årsunge" ej avser sugga yngre än ett år. Vidare kan vildsvin vara brokiga, vilket möjligen bör läggas till så att lydelsen i förordningstexten blir "randiga, bruna eller brokiga små kultingar"

SLU instämmer i det olämpliga i att tillåta jakt på galtar under den huvudsakliga yngelperioden för vildsvin; det är svårt att könsbestämma vildsvin i många jaktsituationer, och det är inte sällan vildsvin av "fel" kön faller vid jakter där restriktioner finns. Det gäller även vid åteljakt.

14. ALLMÄN JAKTTID, DOVHJORT 74

SLU tillstyrker och instämmer i att dovhind ej bör jagas under september månad, då kalvarna ej är självständiga.

15. ALLMÄN OCH SÄRSKILD JAKTTID, KRONHJORT 77

SLU tillstyrker förslaget att inleda jakten efter handjur den 8 oktober, liksom att harmonisera jakttiden för kronkalv inom och utanför kronskötselområde (KSO).

SLU avstyrker däremot förslaget att tillåta jakt på hind utanför KSO. Kronhjorten är sannolikt det jaktbara vilt där en samordnad förvaltning över fastighetsgränser har störst värde, då det tar lång tid innan handjur blir kapitala och hondjuren normalt bara föder en kalv per år. För en god förvaltning är det nödvändigt att ta hänsyn till detta i avskjutningsstrategierna.

Bildande och medverkan i KSO är frivillig. Därmed kan den som vill jaga vuxna djur enkelt gå med i KSO. Skulle jakt på hind medges utanför KSO försvinner ett viktigt incitament att vara med i KSO. Medverkan i KSO bör istället uppmuntras. Givet att den som har en etablerad stam av kronvilt på sin mark, och vill förvalta den genom jakt, ansluter sig till ett KSO är den enda reella effekten av den föreslagna ändringen att artens naturliga spridning försvåras. SLU anser att detta såväl strider mot god etik som mot ambitionerna som uttrycks i Jaktlagen och dess förarbeten.

16. ALLMÄN JAKTTID, RÅDJUR 85

SLU tillstyrker förslaget avseende förlängda jakttider, men anser att vårjakt på råbock kan införas i alla län. Det saknas kända negativa erfarenheter av vårjakt från de län som haft detta sedan tidigt nittital. Det förefaller helt orimligt att argumentera för att vårjakt inte skulle införas i Jämtland och Norrbotten med argument om att vintrarna är särskilt stränga där. Dels föreslås samtidigt att februarijakt införs på get och kid, som sannolikt är mer känsliga för stränga vintrar, i samma län. Dels saknas negativa erfarenheter av den befintliga vårjakten i Västernorrland och Västerbotten, som har motsvarande klimat. SLU anser att vårjakt efter råbock kan införas i samtliga län.

17. ALLMÄN JAKTTID, SÄDGÅS 90

SLU anser att befintliga inventeringsunderlag inte visar någon otvetydig

minskning för arten sädgås. Samtidigt står det klart att det finns en kontinuerlig variation i de morfologiska karaktärer som används för att föra sädgäss till någon av de två underarterna taiga- respektive tundrasädgås. Huruvida det rör sig om två distinkta underarter utreds för närvarande, men det står redan klart att varken jägare eller fågelskådare kan förväntas att på individnivå skilja säkert mellan vad som idag ses som skilda underarter i fält.

SLU anser inte att den sammanlagda populationsutvecklingen för arten sädgås motiverar att allmän jakt tas bort. Förvaltningen av sädgås kompliceras dock av att det finns en fastställd förvaltningsplan för en av underarterna, som rastar och övervintrar i Sverige men alltså ej kan skiljas säkert från den andra underarten. Det är svårt att se hur allmän jakt på sädgås utan rapporteringskrav kan förenas med den befintliga förvaltningsplanen för taigasädgås, där det finns fastställda beskattningsnivåer.

SLU tillstyrker därmed att allmän jakt tas bort tills taxonomin utretts, men anser att sädgåsen åter bör tas upp vid nästa översyn av jakttiderna. Fram till dess bör Sverige aktivt verka för att nödvändiga beslutsunderlag tas fram och att internationella förvaltningsplaner anpassas efter dem. Om allmän jakt tas bort är det mycket viktigt att skydds jakt på enskilda initiativ utformas så att den svensk-norska häckande populationen ej beskattas; se vidare under skydds jakt på sädgås.

Underlaget för tid flyttning respektive häckning måste ändras. Tiden för vårflytt sträcker sig från slutet av januari till början av juni (vad som idag anses vara tundrasädgäss flyttar något senare inom intervallet än taigasädgäss), Notera att sädgässens flyttning omfattar långa perioder på diverse rastlokaler medan perioden inom vinterkvarteret kan vara relativt kort.

Tiden för häckning och uppfödning sträcker sig från slutet av april till mitten av september (vad som idag anses vara tundrasädgäss häckar något senare inom intervallet än taigasädgäss). Notera att dessa perioder även omfattar den extremt viktiga ruggningsperioden och den viktiga post-moult perioden, som båda ingår i ett komplext flyttningsmönster.

En sammanfattning av relevant specialkunskap om sädgåsen finns redovisad i Bilaga 1.

18. ALLMÄN JAKTTID, BLÄSGÅS 92

SLU tillstyrker harmoniseringen av jakttiden, och instämmer med NV i att jakt på bläsgås inte bör ske i områden där fjällgäss rastar.

19. ALLMÄN JAKTTID, GRÅGÅS 94

SLU tillstyrker en harmonisering av jakttiderna för gäss, samt tillstyrker en förlängd jakttid på grågås. På så vis kan den växande grågåsstammens värde som resurs utnyttjas bättre, samtidigt som det är möjligt att skydda grödor inom ramen för allmän jakt istället för skydds jakt. Dels genom att skrämma gässen från känsliga fält, dels genom att det finns en utökad möjlighet till jakt som kan ha en populationsreglerande effekt.

20. ALLMÄN JAKTTID, KANADAGÅS 96

SLU tillstyrker den föreslagna harmoniseringen av jakttider för gäss.

21. ALLMÄN JAKTTID, GRÄSAND, KRICKA OCH BLÄSAND 98

SLU tillstyrker utökad jakttid på gräsand, men avstyrker att jakten på kricka och bläsand tas bort. Bägge arterna förekommer med flera hundratusen individer i Sverige under jaktsäsongen, medan jaktuttaget uppgår till några tusen för kricka och några hundra för bläsand. Häckande och rastande populationer bedöms öka, såväl i Sverige som i EU enligt NV. För bägge arterna medger AEWA jakt, och jakten har inte heller bedömts ha någon påverkan på en eventuell populationsminskning eller utgöra något hot av Artdatabanken i rödlistningen. Det saknas skäl att ta bort jakten baserat på försiktighetsprincipen enbart i och med en ändrad klassning i rödlistan.

22. ALLMÄN JAKTTID, KNIPA OCH STORSKRÅKE 102

SLU tillstyrker den föreslagna harmoniseringen.

23. ALLMÄN JAKTTID, ALFÅGEL OCH SJÖORRE 105

Inom SLU finns olika syn på förslagen om alfågel.

1. Enligt det ena synsättet så bör inte jakt bedrivas på arter som är utsatta för allvarliga hot, inklusive jakt. De som tycker så stöder NV:s förslag om att ta bort alfågel som jaktbar art.

2. De som står för det andra synsättet lyfter fram att den svenska jakten på alfågel de senaste 10 åren har uppgått till c:a 30 fåglar per år. De senaste par åren har antalet varit under 10, vilket knappast kan utgöra ett hot mot en population på 370 000 individer.

Däremot utgör den kvarvarande jakten på sjöfågel i ytterskärgården en del av ett kulturarv, samtidigt som det motiverar jägarna till insatser för att begränsa mink genom jakt. Därmed löper en borttagen jakt en risk att indirekt minska stammarna av de sjöfåglar som häckar i ytterskärgården. De som tycker så vill att SLU avstyrker förslaget att ta bort alfågeln som jaktbar.

SLU tillstyrker däremot förslaget om ändrad jakttid för sjöorre.

24. ALLMÄN JAKTTID, VIGG 109

SLU tillstyrker harmoniseringen.

25. ALLMÄN JAKTTID, EJDER OCH SMÅSKRAKE 111

SLU tillstyrker, men anser att möjligheten att återinföra allmän jakt bör tas upp vid nästa översyn av jakttiderna. Sverige bör vara pådrivande för att förvaltningsplaner då finns på plats.

26. ALLMÄN JAKTTID, DALRIPA OCH FJÄLLRIPA 114

SLU tillstyrker, och vill samtidigt påpeka att dagens ripinventeringar och avskjutningsrapportering har ett stort värde för ripförvaltningen. Det är viktigt att dessa verksamheter fortsätter, oavsett vem som förfogar över jakträtten på statens mark.

27. ALLMÄN JAKTTID, JÄRPE, ORRE, TJÄDER 118

SLU tillstyrker.

28. ALLMÄN JAKTTID, ORRTUPP OCH TJÄDERTUPP 121

Inbördes rang är av stor betydelse för lekande fåglar, och orrtuppar besöker spelplatsen av och till under hela året. Ju närmare häckningsperioden, desto mer frekventa blir besöken. Gamla tuppar som står högt i rang besöker lekarna oftast, längst och är minst skygga. Därmed löper de störst risk att bli skjutna, om man jagar i anslutning till spelplatser.

SLU avstyrker förlängning av jakttiden för orrtupp och tjädertupp.

29. ALLMÄN JAKTTID, RAPPHÖNA 122

SLU instämmer i betydelsen av viltvårdande åtgärder och tillstyrker förslagen. Jaktkortslösare som sätter ut fågel investerar avsevärt mer tid och resurser i habitatförbättrande åtgärder (Widemo, opublicerade data). En utökad jakttid kan därmed potentiellt öka incitamentet för viltvård. SLU anser dock att det finns en problematik med att raphönans häckningsperiod kan överlappa med föreslagen tid för jaktstart.

SLU vill samtidigt påpeka att klimatförändringarna på sikt kommer att möjliggöra för raphönan att expandera norrut. Därmed skulle det på motsvarande sätt kunna vara värdefullt om det var tillåtet att även sätta ut raphöns där de kanske inte funnits historiskt. En ändring av lagstiftningen så att utsättningar inte begränsas till områden där arten tidigare förekommit bör utredas, särskilt som det torde vara mycket svårt att bevisa om en art funnits i ett område eller inte långt tillbaka i tiden. Eller mycket kortvarigt på senare tid.

30. ALLMÄN JAKTTID, FASAN 124

SLU tillstyrker.

31. ALLMÄN JAKTTID, MORKULLA 126

SLU tillstyrker senarelagd jaktstart, men avstyrker senarelagd jaktstart.

SLU anser inte att det föreligger någon avgörande ”ny kunskap om artens häckningstid”, som NV anför. Detta baseras enbart på ett begränsat antal icke

kvalitetssäkrade rapporter till Artportalen. Studerar man underlaget finner man att antalet observationer för morkulla är lågt, och att antalet inrapporterade observationer av sena inrapporterade häckningar understiger 10. Detta kan motivera en förändring av tidpunkten för jakttidens start, och bör föranleda ytterligare forskning inför nästa översyn av jakttiderna. Den forskningen bör inte enbart baseras på allmänhetens observationer från Artportalen.

32. ALLMÄN JAKTTID, HAVSTRUT, GRÅTRUT OCH FISKMÅS 128

SLU tillstyrker, under förutsättning att det lyfts in en möjlighet till skyddsjakt på enskilds initiativ för att minska predation. Sådan jakt bör i så fall inte omfatta yngeltiden, men ligga så nära som möjligt.

33. ALLMÄN JAKTTID, RINGDUVA 131

SLU tillstyrker.

34. ALLMÄN JAKTTID, BJÖRKTRAST 133 SLU anser inte att björktrast utgör en viktig jaktlig resurs. Arten skulle dock kunna orsaka skada i trädgårdsodlingar. SLU anser att allmän jakt är att föredra framför skyddsjakt som grundprincip, men i fallet björktrast ser SLU inga skäl att behålla den allmänna jakten. Ska jakten behållas tillstyrker SLU en kortare jakttid.

35. ALLMÄN JAKTTID, NÖTSKRIKA 135

SLU anser att predator kontroll av kråkfågel, inklusive nötskrika, kan vara en viktig åtgärd inom såväl vilt- som naturvård, och anser att allmän jakt är att föredra framför skyddsjakt som grundprincip.

Om den allmänna jakttiden kortas bör väldefinierade möjligheter till skyddsjakt på enskilds initiativ införas. Sådan jakt bör i så fall inte omfatta yngeltiden, men ligga så nära som möjligt.

36. ALLMÄN JAKTTID, KRÅKA, KAJA SKATA 136

SLU anser att predator kontroll av kråkfågel kan vara en viktig åtgärd inom såväl vilt- som naturvård, och anser att allmän jakt är att föredra framför skyddsjakt som grundprincip. Om den allmänna jakttiden kortas bör väldefinierade möjligheter till skyddsjakt på enskilds initiativ införas. Sådan jakt bör i så fall inte omfatta yngeltiden, men ligga så nära som möjligt.

37. ALLMÄN JAKTTID, RÅKA 139

SLU tillstyrker förslaget.

38. ALLMÄN JAKTTID, NY PUNKT, SNATTERAND 140

SLU tillstyrker förslaget. Populationen av snatterand har varit under stabil tillväxt länge och kan idag ses som en jaktlig resurs på samma sätt som de jaktbara änderna. Populationen är fortfarande relativt liten, men populationseffekterna av införd jakt kommer sannolikt vara små. SLU menar att ett försiktigt jaktuttag kan vara möjligt, men att detta behöver utvärderas och omprövas vid nästa översyn av jakttiderna om negativa effekter ses på populationen.

39. ALLMÄN JAKTTID, INLÄMNAD FÖRSLAG SOM INTE TAS VIDARE 142

39.1. Ekorre 142
SLU instämmer.

39.2. Enkelbeckasin 143
SLU instämmer.

39.3. Hermelin 144
SLU instämmer.

39.4. Korp 144
SLU instämmer.

39.5. Mufflonfår 144
SLU anser att allmän jakt är att föredra framför skyddsjakt som grundprincip. Vidare anser inte SLU att mufflonfårs status som främmande art utgör skäl för att jaga arten året runt; stammen av mufflon kommer inte att tillväxa eller sprida sig mer om arten inte jagas under reproduktionen. Därmed anser SLU att allmän jakt med hänsyn tagen till reproduktionen bör utredas inför nästa jaktidsöversyn.

39.6. Skarv 145
SLU instämmer.

39.7. Skedand 145
SLU instämmer.

39.8. Svärta 145
SLU instämmer, men vill påpeka att rödlistningen gäller 2020.

39.9. Säl 145
SLU instämmer.

39.10. Tamduva 146
SLU instämmer.

39.11. Vitkindad gås 146
SLU instämmer.

39.12. Årta 146
SLU instämmer.

40. SÄRSKILD JAKTTID, ÄLG 147

SLU tillstyrker förslagen, med undantag för förslaget om maximalt tio dagars brunstuppehåll.

SLU delar inte NV:s bedömning att ett borttaget, eller kortare, brunstuppehåll kommer att öka fyllnadsgraden i avskjutningsplanerna. Det saknas idag resultat som visar på biologiska effekter av jakt under brunsten.

SLU anser dock att länsstyrelserna ur ett etiskt perspektiv bör ha möjlighet att besluta om brunstuppehåll under 14 dagar för att en större andel av stammen ska ha hunnit genomgå brunsten.

41. LICENSJAKT PÅ SÄL 157

SLU välkomnar en harmonisering av jaktreglerna för säl, så att licensjakt även införs för knobbsäl och vikare parallellt med försöksverksamheten för gråsäl. SLU stöder därmed Naturvårdsverkets förslag. Licensjaktens påverkan på sälpopulationen, sälprodukter som resurs, samt risken och omfattningen av skadeskjutningar behöver utredas. Förändringen bör sedan utvärderas för samtliga arter samtidigt, innan den permanentas.

42. INSKRÄNKNINGAR I JAKTEN, TID PÅ DYGNET 162

SLU tillstyrker förslagen.

43. TIDER FÖR JAKT OCH JAKTTRÄNING MED HUND 167

SLU tillstyrker förslagen, utom vad avser mufflon. För det första är det inte rimligt att arten får jagas med hund när lammen är små, för det andra kommer hundar som förföljer mufflon med stor sannolikhet även förfölja annat klövvilt. Därmed bör hundjakt efter mufflon begränsas till de perioder då annat klövvilt får jagas med hund.

SLU välkomnar senareläggningen av tid för jaktträning med hund som förföljer älg respektive vildsvin.

44. SKYDDSJAKT PÅ ENSKILDS INITIATIV 189

44.2. Undantagsregler i AHD och FD 190

SLU anser att den föreslagna tillämpningen ställer krav på att GYBS hanteras på ett enhetligt sätt, där GYBS inte sätts mycket högt bara för att det finns många individer. Populationer kommer alltid fluktuera av olika skäl och en adaptiv förvaltning måste bygga på lagstiftning, förvaltningsverktyg och definitioner som hanterar detta.

44.3. Rapportering vid skyddsjakt på enskilda initiativ 190

SLU välkomnar att NV inlett arbetet med ett rapporteringssystem, och bistår gärna genom SLU:s program för fortlöpande miljöanalys. SLU instämmer med Naturvårdsverket om vikten av att ett sådant rapporteringssystem är på plats innan nya arter eller utökade jakttider kommer på fråga för skyddsjakt på eget initiativ.

44.4. Begrepp och definitioner i JF bilaga 4 191

SLU anser att samma regler bör gälla för naturbeten som för betesvall; om exempelvis gäss betar strandängar så att en brukares djurhållning påverkas utgör det ett lika stort problem som om detta sker på en vall på en åker. Vidare finns ofta naturvårdshänsyn att ta på naturbetesmarker, exempelvis då vitkindade gäss betar strandängar och därmed påverkar vadarnas häckningsmiljö.

44.5. Fåglar som uppträder i flock 192

SLU tillstyrker förslagen. Det kommer dock att behövas vägledning för att göra det tydligt vad som gäller för flockar vid fält. Hur ska man exempelvis se på om en stor flock skräms upp från ett fält, men sedan återkommer i mindre grupper till olika delar av fältet?

44.6. Sanitär olägenhet / olägenhet för människas hälsa 193

SLU tillstyrker förslagen. Skydds jakt med anledning av ”sanitär olägenhet/olägenhet för människors hälsa” får endast ske vid störning av allmän hälsa och säkerhet (alltså inte enbart för en eller ett fåtal människoindivider) och vid allvarlig skada på egendom. SLU anser att det i vissa fall blir svårt för den enskilde markägaren att kunna ta ställning till om detta är ett reellt problem eller inte. SLU anser därför att mer forskning behövs för att undersöka vilka smittskyddsrisiker som föreligger.

45. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 1, FRÄMMANDE VILT 196

SLU tillstyrker förslaget, men anser det inte bör vara en grundprincip att främmande arter ska omfattas av skydds jakt året runt oavsett om de orsakar allvarlig skada. Exempel på arter som ej bör omfattas är mufflonfår, kanadagås och fälthare.

Däremot anser SLU att samtliga invasiva främmande viltarter borde inkluderas. SLU gör bedömningen att värdet av att kunna utnyttja de skotttillfällen på invasiva arter som kan uppkomma vid annan jakt vida överstiger kostnaden av en hypotetisk risk att individer skulle bli skygga och mer svårkontrollerade genom eventuella misslyckade jaktförsök.

46. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 2, GÅRD ELLER TRÄDGÅRD MM 200

SLU tillstyrker förslaget, förutom vad gäller skydds jakt på fälthare för att undvika skador på grödor. Om inte rekvisitet ”orsakar skada” definieras, vilket förefaller närmast omöjligt, skulle det innebära att en fälthare som befinner sig på ett fält kan skjutas året runt. Det skulle exempelvis få till följd att ungar svälter ihjäl om digivande honor skjuts. Det är inte rimligt, med mindre än att det finns undersökningar som visar att harar orsakar större skada i växande gröda än vad förarbetena till Jaktlagen anser att brukare måste tåla. SLU känner inte till sådana undersökningar, och avstyrker därmed förändringen för mark med jordbruksgrödor. Däremot kan förändringen vara rimlig för trädgårdsodling.

Vidare anser SLU att ”mård” inte bör användas som samlingsbeteckning för skogsmård och stenmård. I dagligt tal används ”mård” om skogsmård, vilket gör skrivningen otydlig. Jämför även med användningen av ”hare” och ”hjort”.

47. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 3 OCH 4, HARE OCH VILDKANIN 203

SLU tillstyrker förslaget, men anser att "hare" inte bör användas som samlingsbeteckning för fälthare och skogshare. Vilket förefaller vara avsikten, även om resonemanget under punkten 46 gällande skador av främst fälthare även är relevant under denna punkt. Jämför även med användningen av "mård" och "hjort".

48. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 5, GRÅSPARV OCH PILFINK 205

SLU tillstyrker förslaget.

49. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 6, VID FLYGPLATSER 206

SLU tillstyrker förslaget.

50. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 7, ÅRSUNGE AV RÅKA 207

SLU tillstyrker förslaget.

51. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 8, VILTVÅRD 208

SLU tillstyrker förslaget.

52. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 9, SKYDDA UNGAR AV TAMDJUR 209 NATURVÅRDSVERKET 10(283)

SLU tillstyrker förslaget.

53. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 10, VILTVÅRD 210

SLU tillstyrker förslaget.

54. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 11, LANTBRUK ELLER VILTVÅRD 211

SLU tillstyrker förslaget.

55. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 12, ÄLG 212

SLU tillstyrker förslaget, men anser att det bör tydliggöras att markägare får tåla viss skada enligt Jaktlagens förarbeten.

56. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 13 OCH 14, SÄDGÅS 214

SLU tillstyrker förslaget när det gäller den geografiska omfattningen, men vill betona vikten av att skyddsjakt inte medges i län som omfattas av rastande och flyttande sädgäss från den starkt begränsade population som häckar i Sverige och Norge. Därmed är det viktigt att skyddsjakt endast medges mycket restriktivt på myndighets initiativ i Västra Götalands län, Örebro län, Västmanlands län, Dalarnas län eller i norrlandslänen. Detta minskar samtidigt risken för att fjällgäss skjuts av misstag, då de delvis utnyttjar samma flyttvägar och rastplatser.

SLU anser dock att tiderna för skyddsjakt bör ändras till 15 september – 15 april.

57. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 15, GRÅGÅS 217

SLU tillstyrker ändringen, men anser att skyddsjakt även bör tillåtas på naturbeten.

58. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 16, VITKINDAD GÅS 219

Vissa vid SLU ser det som problematiskt om skyddsjakt bedrivs under häcknings- och uppfödningstid, medan andra menar att de gäss som orsakar problem och därmed är aktuella för skyddsjakt främst är rastande, arktiska fåglar. I övrigt välkomnar SLU förslaget. Vitkindade gäss ställer till stora problem på strandängar, främst på Gotland. Det gäller både då betet begränsar djurhållningen, och då det har stora naturvårdskonsekvenser. Därmed bör skyddsjakt även tillåtas på naturbeten.

59. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 17, KANADAGÅS 222

Vissa vid SLU ser det som problematiskt om skyddsjakt bedrivs under häcknings- och uppfödningstid. SLU tillstyrker ändringen i övrigt, men anser att skyddsjakt även bör tillåtas på naturbeten.

60. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 18, VILTUPPFÖDNING MM 223

SLU tillstyrker förslaget.

61. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 19, KOLTRAST OCH STARE 224

SLU tillstyrker förslaget.

62. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 20, RINGDUVA 225

s. 86, 32.2. Ringduva.

SLU tillstyrker förslaget.

63. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 21, FLYTT AV FÅGELBO 227

SLU tillstyrker förslaget.

64. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 22, ÅRSKALV AV DOV- OCH KRONHJORT 229

SLU avstyrker förslaget. Dovkalvar föds normalt under slutet av juni och juli, och lever uteslutande av mjölk under den första levnadstiden. Därmed orsakar de ingen skada på gröda. De utgör inte heller en värdefull jaktlig resurs, vilket de däremot gör senare under året när de växt till sig. Även om kronkalvar föds tidigare gäller detta åtminstone delvis även dem. Det enda syftet med skyddsjakten skulle därmed vara att skrämman annat dov- respektive kronvilt. SLU anser att det är mycket tveksamt att skyddsjakt på dov- respektive kronkalv under juli-augusti minskar skador på grödor avsevärt, jämfört med vad som kunde åstadkommas genom andra skrämmelementer. Vidare kan inte skyddsjaktens bestämmelse tillämpas innan den skadenivå som brukaren enligt Jaktlagen måste tåla uppfyllts.

65. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, PUNKT 23, ÅRSKALV AV KRONHJORT 231

SLU välkomnar förtydligandet att årskalv av kronvilt inte orsakar stamskada på träd, men avstyrker förslaget. SLU anser fortfarande att det är mycket tveksamt att skyddsjakt på kronkalv under juli och första hälften av augusti minskar stamskador på skog avsevärt, jämfört med vad som kunde åstadkommas genom andra skrämselfmetoder. Vidare kan inte skyddsjaktsbestämmelsen tillämpas innan den skadenivå som brukaren enligt Jaktlagen måste tåla uppfyllts.

66. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, FÖRSLAG NY PUNKT: STORSKARV 232

SLU tillstyrker förslaget.

67. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, FÖRSLAG NY PUNKT: TRANA OCH SÅNGSVAN 237

SLU instämmer i Naturvårdsverkets bedömningar och tillstyrker skyddsjakt på trana och sångsvan på enskilds initiativ i och med ökande skador i takt med ökande stammar. SLU vill att det framgår tydligt att skyddsjakt inte ska tillåtas på häckande fåglar under häckningstid. Huvuddelen av skadorna sker utanför häckningssäsongen, vilket minskar de etiska problemen.

68. SKYDDSJAKT JF BILAGA 4, FÖRSLAG SOM INTE TAS VIDARE 241 NATURVÅRDSVERKET 12(283)

68.1. Bläsgås 241

SLU instämmer.

68.2. Duvhök 241

SLU instämmer.

68.3. Gråhäger 242

SLU instämmer.

68.4. Korp 242

SLU instämmer.

68.5. Kråkfåglar 243

SLU anser möjlighet till skyddsjakt vidgas i de fall nuvarande jakttider ändras.

På motsvarande sätt bör skyddsjakt på enskilds initiativ införas för gråtrut och havstrut utanför häckningstid, om allmän jakt på dessa arter tas bort.

68.6. Sparvhök 244

68.7. Utter 244

68.8. Vildsvin 245

69. FÖRSTÖRELSE AV BÄVRARS DAMMBYGGNAD 247

SLU tillstyrker förslaget. Enligt Naturvårdsverket föreligger risk för bäverungars liv om primärdämnet förstörs tidigt på våren. SLU tillstyrker en senareläggning av tillåten starttidpunkt för enskild att förstöra sekundärdämme i de nordligaste länens strängare klimatförhållanden, och menar att detta av försiktighetsskäl bör införas i det aktuella beslutet om jakttider

Beslut om detta yttrande har på uppdrag av rektor fattats av dekan Göran Ståhl vid fakulteten för skogsvetenskap, SLU, efter föredragning av koordinator Fredrika von Sydow. Innehållet har utarbetats av universitetslektor Fredrik Widemo, forskare Adriaan De Jong och försöksdjursföreståndare Jonas Malmsten vid institutionen för vilt, fisk och miljö, miljöanalysspecialist Henrik Thurfjell vid Artdatabanken, professor Petter Kjellander vid institutionen för ekologi, universitetsadjunkt Johan Lindsjö vid institutionen för husdjurens hälsa och miljö, kvalificerad handläggare Elina Åsbjer och biträdande föreståndare Margareta Steen, båda vid Nationellt centrum för djurvälstånd (SCAW) samt forskare Carl-Gustaf Thulin vid institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi.

Göran Ståhl

Fredrika von Sydow

Bilaga 1: Synpunkter på förslagen ang allmän jakt och skyddsjakt på sädgås i Jakttidsöversyn 2019/2020

Synpunkter på förslagen ang. allmän jakt och skyddsjakt på sädgås i Jakttidsöversyn 2019/2020

Adriaan de Jong, 2020-02-16

Sammanfattning

- Gällande förslag får anses kunna bli positivt för sädgåsbeståndens framtid men väcker farhågor kring förslagets acceptans och efterlevnad (kursiv nedan).
- Faktaredovisningen på sida 24 behöver förbättras. Faktaunderlaget generellt borde bli bättre, dels hur befintliga fakta som tas in i processen, dels produktionen av nödvändiga nya fakta.
- Hänsyn till nya rön om sädgåsens populationsstruktur skulle inte bara ge tydligare stöd åt en begränsning av (skydds)jakten i allmänhet utan också öppna för viss hållbar (kontrollerbar) jakt på taiga- och/eller tundrasädgäss i kombination med stärkt skydd för del-populationer med undermålig bevarandestatus.
- Förslaget påverkar inte problemet med oavsiktlig fällning av sädgäss i områden där flera svårturskiljbara gåsararter förekommer samtidigt.

*Att helt förbjuda Allmän jakt på sädgäss **samtidigt** som man kraftigt begränsar förutsättningar för Skyddsjakt på eget initiativ utgör en drastisk förändring från rådande situation. Om detta förslag antas och verkligen implementeras förväntar jag mig en kraftig minskning av antalet fällda sädgäss. Även om detta får anses vara positivt för sädgåsbestånden finns en uppenbar risk att konflikten kring skador som anses vara orsakade av sädgäss eskalerar. Vissa grupper inom jägarkåren kan också antas bli upprörda. Ett evidensbaserat system med plats- och tidsspecifik jakt/skyddsjakt skulle vara att föredra. Evidensbasen för sådan jakt finns redan delvis och kunde kompletteras inom några år.*

Generella synpunkter

Följande synpunkter utgår från AEWA:s syn på jakt ("harvest"¹) på sädgås och nya, delvis ännu inte vetenskapligt publicerade rön. Inledningsvis bör poängteras att s.k. gåsräkningar är ett mycket bristfälligt instrument för skydd och förvaltning av sädgåspopulationer. Utöver problem med tillförlitligheten ger sädgåsräkningar nästan ingen information om var de inräknade sädgässen häckar, hur de flyttar och hur populationen är strukturerad.

Inom artkomplexet Sädgås förekommer olika grupperingar. Underarterna tundrasädgås och taigasädgås erkänns numera allmänt även om deras identifikationskaraktärer, utbredning och numerärer i Sverige är hett omdiskuterade. Frågan om separationen mellan tundra- och taigasädgäss är högst väsentligt i detta sammanhang då den mycket talrikare tundrasädgåsen av AEWA betraktas som jaktbar medan jakt på taigasädgäss endast får ske om den bevisas vara hållbar. Därför borde frågan om förekomsten och nuvarande uttag av taiga- och tundrasädgäss klargöras innan långtgående beslut om (skydds)jakt på sädgäss tas. Studier för att klargöra underartsfrågan pågår men är ännu otillräckliga och klart underfinansierade. Målet med dessa studier och därmed jakttingsförordningen borde vara att om möjligt tillåta jakt på tundrasädgäss i Sverige och samtidigt trygga att (skydds)jakten på taigasädgäss är hållbar. Det finns dock starka indikationer på att det även bland tundrasädgäss förekommer skyddsvärda delpopulationer i likhet med situationen hos taigasädgåsen (nedan) och att även jakten på dessa delpopulationer bör ske under krav på hållbarhet.

Enligt bindande krav från AEWA ska (skydds)jakt på **taigasädgäss** bevisas vara hållbar. Detta bygger på uppfattningen att populationen är relativt liten ($N < 60\,000$) och minskande. Tyvärr finns en vildvuxen flora av antalsuppskattningar som nästan alla bygger på ofullständiga räkningar och icke-verifierade antaganden. Den relativt nybildade "Taiga Bean Goose task-force" inom AEWA:s "European Goose Management Platform" kommer på sikt att kunna leverera bättre data men även här läggs fokus främst på sädgåsräkningar medan grundläggande forskning för att klargöra de ekologiska sambanden hittills försumrats. Allt detta innebär att befintliga antals- och trenduppskattningar måste hanteras med stor försiktighet.

Populationen av taigasädgäss anses vara uppsplittrad i flera delpopulationer av mycket olika storlek. Detta har stor betydelse för bedömningen av populationens och delpopulationernas bevarandestatus och uttagspotential. AEWA erkänner **preliminärt** fyra olika "flyway management units" ("FMU") varav åtminstone två finns i Sverige ("Western" och "Central"). Ny forskning med bl.a. modernare genetiska metoder har gett vid handen att det finns ytterligare delpopulationer som även skiljer sig från varandra i fråga om utbredning, flyttningmönster, habitatval

¹ AEWA skiljer inte mellan jakt och skyddsjakt utan fokuserar på populationseffekterna av uttag (harvest).

och beteenden. Dessa del-populationer bidrar till biodiversitet och borde skyddas och förvaltas utifrån detta.

AEWA:s FMU Western häckar i Sverige från norra Dalarna till västra Norrbottens län, med några utlöpare in i Norge. Kända del-populationer är "Nord-Trøndelag" (N < 100 individer), "Skottland-Dalarna" (N < 500 individer) och "Vilhelmina" (N < 1500 individer). Alla dessa del-populationer är säregna i fråga om utbredning, flyttningsbeteende, årscykel samt ruggnings-, rast- och övervintringsområden. De är distinkta "funktionella grupper". Populationen i t.ex. Nord-Trøndelag-gruppen har visat sig vara genetiskt skild från Vilhelmina-gruppen på samma nivå som laxar i olika älvar skiljer sig från varandra. Det finns ytterligare grupper som ännu är bristfälligt studerade och med all sannolikhet grupper som vi ännu inte känner till alls. Det bör påängteras att dessa grupper inte är (genetiskt) isolerade i klassisk mening utan deras särart upprätthålls på andra sätt.

Taigasädgäss inom FMU Western flyttar genom östra Norge och västra Sverige till vinterkvarter i Danmark (i huvudsak på nordvästra Jylland), Skottland och i liten utstreckning även sydvästra Götaland. Bland rastlokaler intar området kring sjöarna Östen och Ymsen i Västra Götaland en särställning. Här stannar tusentals individer ur FMU Western under flera månader höst och vår. Det är också inom detta område som taigasädgäss från FMU Western är mest utsatta för (skydds)jakt. På så gott som alla andra rastlokaler i Sverige, Norge, Danmark och Skottland är taigasädgässen totalfredade men runt Östen och Ymsen har under de senaste åren förekommit (förutom systematisk skrämsel) betydande skyddsjakt. En utökning av denna skyddsjakt skulle innebära ett stort hot för FMU Western och/eller dess del-populationer medan en minskat skyddsjakt förmodligen skulle bidra till beståndsökningar. AEWA:s handlingsplan för taigasädgässen har som mål att antalet individer inom FMU Western ska öka till 5-10 tusen individer (från nuvarande 1500-2500). I ljuset av detta mål får inte FMU Western beskattas.

Området kring Östen och Ymsen är också en mycket viktig och långvarig rastlokal för en del-population av FMU Central: Lille Vildmose gruppen (N < 1750). Dessa taigasädgäss häckar från Arvidsjaur till Karesuando och vidare in i Norska Finnmark, nordvästra delar av Finska Lapland och västra Kolahalvön. Dessa sädgäss flyttar på båda sidor av Bottenhavet/Bottenviken och utnyttjar ett omfattande nätverk av rastlokaler. De flyttar till Novaya Zemlya för att rugga. Denna del-population tycks inta en mellanställning mellan FMU Western och FMU Central.

För FMU Central har AEWA satt upp som mål att populationen ska öka till 60-80 tusen. Hur nära detta mål vi är kan vi inte veta utan (a) väsentligt bättre populationsuppskattningar (rensade från tundrasädgäss) och (b) kompletterande data om hur de olika del-populationerna rör sig så att denna FMU ska kunna urskiljas tydligt. Det är naturligtvis önskvärt att uttaget genom (skydds)jakt är så lite som möjligt så att återhämtningen till målnivå går så snabbt som möjligt men bland gåsforskare anses allmänt att FMU Central skulle tåla viss beskattning så

länge den håller sig under nivån ”reproduktion minus naturlig dödlighet”. För att övervaka detta skulle det (återigen) krävas god insikt i populationsstrukturen, bra antalsuppskattningar och data om andelen årsungar på hösten.

I fall även taigasädgäss från de sibiriska häckningsområdena (FMU Eastern) regelbundet kommer till Sverige, blir bilden ännu mera komplicerad. FMU Eastern är mycket långt från AEWA:s målantal (100 tusen individer) och borde därför inte beskattas alls. Det finns ”experter” som påstår att sibiriska sädgäss regelbundet förekommer i Sverige. Om, var och när FMU Eastern individer eventuellt förekommer i Sverige är dock ovisst och några riktlinjer för att undvika (skydds)jakt på just dessa taigasädgäss kan därför ännu inte ges. Detta talar för att tillämpa försiktighetsprincipen och minimera (skydds)jakten på taigasädgäss och (av skäl som anförts ovan) även tundrasädgäss.

När det gäller uppföljningen av (skydds)jakten på sädgäss vill jag betona vikten av tillförlitlig jaktstatistik. Den är av avgörande betydelse för det internationella arbetet kring implementeringen av handlingsplanen för taigasädgåsen och för trovärdigheten av svensk sädgäsförvaltning på kort och lång sikt. För att säkerställa denna tillförlitlighet krävs att effektiva styrmedel införs och tillräckliga resurser tillskjuts.

Avslutningsvis bör påpekas att sädgäss är mycket svåra att urskilja från flera andra gåsararter under jakten. Att i skottögonblicket säkert avgöra om den ”gråa gås” man siktar på **inte** är en sädgås är i bästa fall svårt och i många fall omöjligt. Senaste årens ekologiska studier av sädgäss (mha t.ex. halsringar, sändare och genetik) har dock visat att olika del-populationer, underarter och arter i stor utsträckning förekommer separerade i tid och rum. Sådan detaljkunskap skulle inte bara kunna öppna upp för hållbar (skydds)jakt av sädgäss utan också för att minimera risken för oavsiktligt dödande av sädgäss pga felaktig artbestämning. För att detta ska kunna fungera i verkligheten krävs dock att jägarna kan och vill anpassa sin jakt till denna kunskap. Oavsiktligt dödande av skyddsvärda gäss är en sak som jakttidsberedningen borde ta med vid utformningen av jakttider för gäss i allmänhet.

Specifika synpunkter

Diagrammet för schemat över (taiga)sädgåsens årscykel är synnerligen ofullständigt. Jag föreslår följande perioder för taigasädgås (motsvarande för tundrasädgås inom parentes).

Tid för vårflytt

sista dekad (= ruta) i januari till andra dekad i maj (sista dekad i februari till första dekad i juni)

Notera att sädgässens flyttning omfattar långa perioder på diverse rastlokaler medan perioden inom vinterkvarteret kan vara relativt kort.

Tid för häckningens olika stadier och uppfödningssäsong

Andra dekad i april till första dekad i september (andra dekad i maj till andra dekad i september)

Notera att dessa perioder även omfattar den extremt viktiga ruggningsperioden och den viktiga post-moult perioden som båda ingår i ett komplext flyttningmönster.

Antalsuppskattningarna i tabellen på sida 24

För EU-populationen av taigasädgås anges 622 – 826 tusen övervintrande individer. Detta är fel. Den senaste vetenskapligt accepterade skattningen är 52 tusen och minskande (CAFF 2018).

Oavsett vad man tycker om siffrorna i tabellen på sidan 24 bör klargöras (a) att det bland de i Sverige rastande/övervintrande sädgäss finns ett betydande inslag av tundrasädgäss och (b) att de i Sverige rastande/övervintrande taigasädgäss utgör en mycket stor och växande andel av världspopulationen av denna underart. Konsekvenserna av detta är nämligen (1) att antalen taigasädgäss i gåsräkningar riskerar att överskattas och (2) att Sverige som nation har ett stort och växande ansvar för skyddet och förvaltningen av taigasädgåsen.

Referens

CAFF. 2018. Global audit of the status and trends of Arctic and Northern Hemisphere goose populations. Conservation of Arctic Flora and Fauna International Secretariat, Akureyri, Iceland. ISBN 978-9935-431-66-0.